

УДК 327.8+327.5

**NUCLEAR SECURITY OF UKRAINE IN THE LIGHT OF THE
MODERN POLITICAL AND SOCIAL STATE OF THE STATE ON THE
INTERNATIONAL ARENA****ЯДЕРНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ У СВІТЛІ СУЧАСНОГО ПОЛІТИКО-
СОЦІАЛЬНОГО СТАНОВИЩА ДЕРЖАВИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ**

Kushnirenko I.U. / Кушніренко І.Ю.

с. pol. s., as. prof. / к. пол. н., доц.

ORCID: 0000-0001-7148-4733

Odessa State Environmental University, Odessa, Lvovskaya 15, 65016

Одеський державний екологічний університет, Одеса, вул. Львівська 15, 65016

Анотація. У статті розглянута актуальна проблема ядерної безпеки України. Встановлено рамки перспектив розвитку взаємовідносин України та Росії із урахуванням новітніх політико-соціальних відносин між ними. Проведено аналіз та виявлені проблеми сучасного стану без'ядерного статусу України. Запропоновано певні реформаторські кроки, необхідні для налагодженого і чітко працюючого механізму реалізації міждержавних відносин України в статусі без'ядерної держави. Підкреслюється актуальність і важливість досліджуваного питання для подальшого вирішення проблем, що виникають в процесі підтримання ядерної безпеки України.

Ключові слова: ядерна безпека, конфлікт Україна-Росія, без'ядерний статус, кримське питання, політика України, політико-соціальні відносини, міждержавні відносини.

Вступ. Вже більше чотирьох років різноманітні політичні сили, окремі політики, політологи, соціологи та прості українці активно обговорюють та спекулюють на тему відновлення Україною статусу ядерної держави. Іноді здається, що ця тема стала просто модною і не говорити про це - означає не дбати про світле майбутнє своєї неньки-України та своїх дітей. В політичному колі залишатися осторонь цієї теми стало небезпечно, так як ти відразу отримуєш звинувачення в байдужому ставленні до явної політико-соціальної проблеми, в якій опинилася Україна. Але мало хто наголошує на тому, що побудова ефективної міжнародної роботи – це складний шлях, що вимагає від держави та громадян політико-соціальних відносин, що засновані на принципах співпраці та взаємодопомоги, а не просто розгорнення та обговорення популістських тем.

Основний текст.

Тема без'ядерного статусу, так як і «мовне питання» є популістською темою багатьох політичних сил, що привертають увагу свого електорату, особливо під час передвиборчої кампанії. І як усе популістське, вона розрахована на емоційну складову, а не на чіткий аналіз та синтез проблемного питання. Усі говорять про ядерний статус як стримуючий фактор у взаємовідносинах між Росією та Україною, забуваючи, що в історії вже були приклади нахшталт нашої ситуації. Наприклад, острів Даманський (СРСР-Китай) та півострів Крим (Україна-РФ). Якщо зробити порівняльний аналіз цих двох подій та ситуацій, то можна побачити багато спільного.

2 – 15 березня 1969 року відбулися збройні зіткнення між СРСР і КНР в районі острова Даманський. Після численних провокаційних акцій китайські військові підрозділи вторглися на острів і зробили спробу його збройного захоплення. Наслідки: в результаті переговорів восени 1969 року була досягнута угода про припинення ворожих акцій, що на той момент означало фактичну передачу острова Китаю. 19 травня 1991 року сторони дійшли згоди - острів остаточно перейшов під юрисдикцію КНР [1].

16 березня 2014 року проведено загальнокримський референдум з питання про майбутній статус і національну приналежність півострова Крим. Наслідки: 17 березня Росія визнала незалежність Республіки Крим, проголошеної на підставі Декларації про незалежність і результатів референдуму, а 18 березня підписала з кримською владою договір про приєднання Криму до Росії.

Як бачимо, наявність ядерної зброї СРСР і Китаю зовсім не стримали наростаючий конфлікт. Китай прийшов і забрав те, що хотів і вважав своїм. То ж чому майже аналогічний конфлікт був би стриманий в нашому випадку? Незрозуміло.

Ще одним прикладом спроби анексії островів є бойові дії Аргентини з Великобританією за контроль над Фолклендськими (Мальвінськими) островами у 1982 році. Аргентинське керівництво теж не бентежив факт приналежності Великої Британії до великих ядерних держав. Диктатор Аргентини Леопольдо Гальтері розумів, що Маргарет Тетчер ніколи не піде на такий радикальний крок задля розв'язання конфлікту.

«Вічним конфліктом» із загрозою використання ядерної зброї можна вважати також протидію Індії та Пакистану. Тому роздуми на тему «чи можна було б уникнути кримського конфлікту при наявності ядерного статусу в Україні» вважаю суто популістськими та невиправданими.

Хотілося б згадати і зауважити, що «все йшло не так» із самого початку. Замість того, щоб почути деякі політичні сили, що пропонували Леоніду Макаровичу Кравчуку зафіксувати більш чіткі гарантійні умови в обмін на відмову від ядерної зброї, він просто підписав Будапештський меморандум, за яким країни-підписанти мали обіцянку перед Україною економічно та військово захищати її. Що пропонували зробити деякі політичні сили у 90-ті роки натомість? Можна було б наполягти та добитися присвоєння Україні статусу постійного неядерного члена Ради Безпеки ООН. В такому разі, на нашу думку, ігнорувань стосовно обіцянок у країн-підписантів не було б взагалі. А у нашому випадку ні один пункт-обіцянка не був дотриманий у повному обсязі. Можливо зіграв той факт, що країна була зовсім молода і не могла сформулювати та висловити свою чітку позицію на міжнародній арені, підкорюючись, за звичкою, старшим братам.

Здається, що політики та українці, які бажають відновлення ядерного статусу для України, забули 1986 рік і його наслідки для нашої країни, Білорусі, Росії та усієї Європи. Чорнобиль не пройшов повз багатьох поколінь, що жили у той час, що народилися після катастрофи, і ще мають народитися. Ця трагедія ніби кричить «люди, зупиніться», але люди продовжують йти ядерним шляхом, який безжалісний до всього живого. Руїнівні наслідки має як виробництво

ядерного палива, так і виробництво ядерних боєприпасів. Але люди не чують ні екологів, ні міжнародні та локальні організації захисту природи. Цікаво, яким же чином ядерний статус допоміг би Україні в конфлікті з Росією? Президент, парламент та уряд використали б ядерну зброю під час анексії РФ Криму? Чи можливо проти сепаратистів? Це жахливо навіть уявити, аніж віддати наказ. Початок ядерної війни будь-якої країни – це кінець усього живого на планеті. І про це завжди потрібно пам'ятати!

Також не слід забувати, що Україна посідає 10 місце в світі та п'яте в Європі за кількістю енергетичних ядерних реакторів. Ми маємо Запорізьку АЕС, Рівненську АЕС, Хмельницьку АЕС, Південно-Українську АЕС та Чорнобильську АЕС. Чи можемо ми собі дозволити бойові дії ядерного характеру, коли наша країна «нашпигована» такою кількістю «мирного атому»?

І навіть, якщо відкинути екологічну складову, прикинутися, що вона не така вже й глобальна, то навряд чи наша адміністрація пішла б проти економічної складової цього питання. Адже ніхто не відміняв світового режиму нерозповсюдження ядерної зброї. У разі оголошення Україною про відновлення ядерного статусу, шквал санкцій від ядерних держав щодо нас просто неминучий. Три країни із п'яти, що мають офіційний ядерний статус, підтримують Україну у протистоянні із Росією з 2014 року. І такий крок перекреслить усі доброзичливі відносини, фінансову та політичну підтримку з боку США, Франції та Великобританії. Цілком ймовірно, що їх реакції наслідують і країни ЄС, що дуже негативно відіб'ється на загальному політичному, соціальному, економічному та культурному становищі України.

Заклучення та висновки.

Можна зробити висновок, що тема відновлення ядерного статусу України – це тема суто спекулятивного характеру. Увесь аналіз проблеми говорить про неможливість такого реверсу. І навіть якщо уявити, що це відбулося, зазіхання на позитивність моменту зовсім нівелюється наслідками, що здатні привести до ще більшої руйнівної сили щодо екології, економіки, міжнародних відносин, ніж на даний момент часу. І якщо у 90-ті Україна була маленькою дівчинкою, яка не була в змоззі вирішувати глобальні питання, що випали на її долю, і вона шукала поміч у старших братів і сестер, то сучасна Україна – це молода жінка 27-ми років, якій ображатися, плакати та губитися вже не за статусом. В одну річку не ввійдеш двічі, тому потрібно шукати інші шляхи порозуміння, можливості налагодження добрососідських та доброзичливих відносин, механізми взаємодії та підтримки.

Література:

1. Прикордонний конфлікт на острові Даманський [Електроний ресурс] // znaimo.com.ua – Режим доступу: http://znaimo.com.ua/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82_%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%94%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9

(дата звернення: 24.08.2018)

References:

1. Prikordonnii konflikt na ostrovi Damanskiy [The border conflict on the island of Damansky] [Electronic resource] - Rezhim dostupa:

http://znaimo.com.ua/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82_%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%94%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9 (data zverneniya: 24.08.2018)

Abstract. *The article considers the urgent problem of nuclear safety of Ukraine. The framework of prospects for the development of relations between Ukraine and Russia is established, taking into account the latest political and social relations between them. The analysis and problems of the current state of nuclear-free status of Ukraine are revealed. Some reform steps are proposed for a well-established and clearly working mechanism for the implementation of Ukraine's intergovernmental relations in the status of a nuclear-free state. Emphasis is placed on the urgency and importance of the issue under investigation to further address the problems that arise in the process of maintaining nuclear safety in Ukraine.*

Key words: *nuclear security, Ukraine-Russia conflict, nuclear-free status, Crimean issue, Ukrainian policy, political-social relations, inter-state relations.*

Стаття відправлена: 28.08.2018 г.

© Кушніренко І.Ю.